

Zitting 1982–1983

17 804 (R 1228)

Nieuwe regels inzake de militaire strafrechtspraak (Wet militaire strafrechtspraak)**Wijziging van het Wetboek van Militair Strafrecht in verband met de nieuwe regels inzake de militaire strafrechtspraak****Wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie, de Wet op de economische delicten, de Wet Oorlogsstrafrecht en de Noodwet rechtspleging, in verband met de nieuwe regels inzake de militaire strafrechtspraak**

Nr. 6

BIJLAGE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING

Overzicht van de lijst van conclusies behorende bij de nota over een nieuw militair strafprocesrecht¹ met vermelding waar en in hoeverre deze conclusies hun uitwerking hebben gevonden in het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak

CONCLUSIES**I. Een afzonderlijke militaire rechter**

Rechters gespecialiseerd in militaire zaken – met een overwegend burgerlijk element in de samenstelling der gerechten, die zoveel mogelijk in commune gerechten geïntegreerd zijn als militaire strafkamers van deze gerechten – verdienen de voorkeur.

II. Absolute competentie van de militaire rechter

1. De toepasselijkheid van de artikelen 108 en 110 van het Wetboek van Militair Strafrecht op en de rechtsmacht van de militaire rechter ten aanzien van die artikelen met betrekking tot gewezen militairen en militairen, die niet in werkelijke dienst zijn, dient te worden afgeschaft.

UITWERKING IN HET WETSONTWERP

Deze conclusie is het uitgangspunt geweest bij het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak: de strafrechtspraak over militairen wordt ondergebracht in commune gerechten (artikelen 2 en 8) en uitgeoefend door militaire kamers van deze gerechten (artikelen 3, derde en vierde lid, en 9, tweede en derde lid). Zie de memorie van toelichting deel I en deel II, bij hoofdstuk II, onder A, 1, 2 en 3, en bij artikel 3, derde en vierde lid.

Aan deze conclusie wordt gevolg gegeven in de reeds ingediende wetsontwerpen met betrekking tot de herziening van het militair straf- en tuchtrecht². Daarin is voorzien in een wijziging van artikel 60, eerste lid, WvMS, waardoor de speciale rechtsmacht ten aanzien van militairen die niet in werkelijke dienst zijn, beperkt wordt tot de nieuwe artikelen 108 en 109 WvMS, nl. het opzettelijk resp. culpoos niet voldoen aan een wettige oproeping voor de militaire dienst, terwijl voorts voorzien is in een schrapping van artikel 64 WvMS, dat betrekking heeft op de gewezen militairen.

¹ Door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen op 22 juni 1972 (zie zitting 1971–1972, 8706, nr. 28).

² Zie zitting 1980–1981, 16 813 (R 1165), nr. 3.

2. De thans uit artikel 77 van de Invoeringswet Militair Straf- en Tucht recht voortvloeiende competentie in oorlogstijd van de militaire rechter over burgers, die bij de krijgsmacht in dienstbetrekking zijn, dient te worden beperkt tot de burgers die de krijgsmacht volgen buiten het grondgebied van het Koninkrijk ofwel binnen de militaire organisatie een voor de krijgsmacht vitale taak vervullen.

3. De rechtsmacht van de militaire rechter in vredetijd binnen het grondgebied van het Koninkrijk voor commune delicten dient te worden gehandhaafd met uitzondering van bepaalde groepen strafbare feiten, waarvan de berechting een specialisatie vereist waarover de militaire rechter in de regel niet beschikt. Voor zodanige uitzondering komen in aanmerking de fiscale en de sociaal-economische delicten alsmede verkeersdelicten, voor zover niet gepleegd met een als zodanig herkenbaar militair voertuig, vaartuig of luchtvaartuig, dan wel door een militair, die zich bevond in de marscolonne of andere als zodanig kenbare militaire formatie.

4. In geval van samenloop van een feit, dat tot de kennisneming van de burgerlijke strafrechter behoort, met een feit, waarover de militaire rechter rechtsmacht heeft, verdient de mogelijkheid tot overdracht van een der zaken door het openbaar ministerie van het normaal bevoegde forum aan het openbaar ministerie van het andere forum aanbeveling, behoudens voor in het Wetboek van Militair Strafrecht strafbaar gestelde feiten; een mogelijkheid van zodanige overdracht in andere, nader in de nieuwe wettelijke regeling te omschrijven gevallen verdient aanbeveling.

5. Aan de militaire rechter dient de bevoegdheid tot kennisneming van de civiele vordering van de beledigde partij in en strafproces te worden toegekend.

6. De speciale rechtsmacht van de militaire rechter, omschreven in de Wet Oorlogsstrafrecht voor misdrijven tegen de veiligheid van de staat en tegen de Koninklijke waardigheid, collaboratiedelicten en oorlogsmisdaden dient te vervallen.

III. Organisatie van de krijgsraden (militaire rechtbanken)

1. Samenstelling van de krijgsraad

De krijgsraad houdt zitting met een president en twee leden.

Aan deze conclusie wordt gevolg gegeven in de omschrijving van de speciale rechtsmacht als omschreven in artikel 2. In het tweede lid van dat artikel wordt onder 1° en 2° de speciale rechtsmacht in tijd van oorlog beperkt tot hen die binnen de Nederlandse krijgsmacht een door de Kroon aan te wijzen vitale functie vervullen resp. die buiten het grondgebied van het Koninkrijk deel uitmaken van de Nederlandse krijgsmacht.

Van de speciale rechtsmacht als omschreven in artikel 2 is alleen een uitzondering gemaakt voor economische delicten: zie artikel 2, vierde lid. Voor de motivering van dit standpunt wordt verwezen naar het gestelde in de memorie van toelichting, deel II, bij hoofdstuk II, onder A, 2, b.

In geval van samenloop als hier bedoeld maakt artikel 4, eerste lid, ten aanzien van zich in Nederland bevindende personen een uitzondering op de speciale rechtsmacht zoals omschreven in artikel 2, tenzij het betreft feiten uit het Wetboek van Militair Strafrecht dan wel tegen de «andere persoon (personen)» geen vervolging wordt ingesteld of van verdere vervolging wordt afgezien of berechting voor de kinderrechter plaatsvindt. In deze laatste gevallen kan er van berechting door hetzelfde forum toch geen sprake zijn en heeft overdracht derhalve geen zin.

Het derde lid van genoemd artikel 4 voorziet in de overdracht van een zaak, indien er weliswaar geen sprake is van samenloop, maar berechting door hetzelfde forum niettemin wenselijk wordt geacht.

Deze conclusie is verwoord in artikel 2, derde lid.

Deze conclusie had tot uitgangspunt het bestaan van een onafhankelijke militaire rechter. Omdat dit uitgangspunt verlaten is en gekozen werd voor integratie van de militaire strafrechtspraak in commune gerechten, kwam deze conclusie in een ander licht te staan. In deel II, bij hoofdstuk II, onder a, 2, c van de memorie van toelichting alsmede in deel IV, bij de toelichting op de wijziging van artikel 12 van de Wet Oorlogsstrafrecht is uitgebreid gemotiveerd waarom deze conclusie niet is overgenomen.

De toen gebruikte benamingen zijn niet meer in overeenstemming met het gewijzigde uitgangspunt, verwoord in conclusie I.

Artikel 5, eerste lid, schrijft voor dat de militaire kamer zitting houdt en besluit met drie leden, van wie

2. De president en het vaste lid

a. Tot president of vast lid van de krijgsraad kunnen alleen worden benoemd met rechtspraak belaste leden of plaatsvervangende leden van de gewone rechterlijke macht. Bij een krijgsraad kan meer dan één vast lid worden benoemd.

b. De president en het vaste lid van de krijgsraad blijven na hun benoeming deel uitmaken van een burgerlijk gerecht. Zij blijven naar mogelijkheid deelnemen aan de werkzaamheden van dat gerecht.

c. De benoeming geschiedt door de Kroon op de gezamenlijke voordracht van de Ministers van Justitie en Defensie. Bij de voordracht wordt rekening gehouden met de mate, waarin de gegadigden over militaire ervaring beschikken. In oorlogsomstandigheden kan de Kroon de benoeming opdragen aan een militaire autoriteit. Deze handelt in overleg met de centrale justitiële autoriteiten of – indien zulks mogelijk is – met de voorzitter van het betrokken burgerlijk gerecht.

d. De benoeming van de president en het vaste lid van een tijdelijke krijgsraad geschiedt voor de duur dat die krijgsraad functioneert.

e. Bij het bereiken van de leeftijd van 60 jaar wordt ontslag als president, c.q. vast lid, van de krijgsraad verleend.

f. Een of meer vaste leden van de krijgsraad worden door de president als rechtercommissaris aangewezen. In bijzondere gevallen kan de president een wisselend lid aanwijzen om als officier-commissaris aan het vooronderzoek deel te nemen.

g. Voor zover de taakvervulling van de president en het vaste lid van de krijgsraad zulks vordert, kunnen onder oorlogsomstandigheden, alsmede in vreedstijd buiten het grondgebied van het Koninkrijk, aan hun burgerstatus een aantal hun rechtsprekende functie niet rakende militaire elementen worden verbonden.

twee, onder wie de voorzitter, lid zijn van de arrondissementsrechtbank en één, het militaire lid, niet tot de rechterlijke macht behoort.

Voor de mobiele rechtbank geldt in beginsel een gelijke samenstelling (artikel 12, eerste lid).

De voorzitter en het andere (niet-militaire) lid zijn lid van de arrondissementsrechtbank (artikel 5, eerste lid). Het ligt in het voornemen verschillende leden en plaatsvervangende leden aan te wijzen (artikel 7).

Voor de mobiele rechtbank geldt in beginsel een gelijk uitgangspunt (artikel 12, eerste lid).

Het ligt in het voornemen te bevorderen dat de leden van de militaire kamer ook blijven functioneren in andere kamers van de rechtbank. Dit behoeft niet in de wet te worden vastgelegd.

Aan deze conclusie is gevolg gegeven (zie de artikelen 7 en 12, vierde lid en de toelichting daarop). Indien een mobiele rechtbank is ingesteld door de bevelhebber van een krijgsmachtdeel geschiedt de benoeming door die autoriteit (artikel 12, vierde lid).

De benoeming van de tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbank gaat niet eerder in dan op het moment van instelling van de mobiele rechtbank en kan niet langer duren dan het moment van opheffing van de mobiele rechtbank. Het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak voorziet niet in een bepaalde duur van de benoeming van leden van de mobiele rechtbank.

Het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak bevat geen bepaling omtrent duur van de benoeming, herbenoeming of het ontslag van de leden en plaatsvervangende leden van de militaire kamer. Het ligt in het voornemen regels hieromtrent op te nemen in een reglement voor de militaire kamer.

De benoeming van leden van de militaire kamer tot rechter-commissaris geschiedt overeenkomstig artikel 168 van het Wetboek van Strafvordering. In het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak opent artikel 30 in bepaalde gevallen de mogelijkheid tot inschakeling van het militair lid als rechter-commissaris.

Indien daartoe aanleiding bestaat, bij voorbeeld om redenen ontleend aan het oorlogsrecht of uit rechtspositioneel oogpunt, zullen tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbank in werkelijke dienst kunnen worden geroepen, zodat zij de status van militair bezitten (zie de toelichting bij artikel 12).

h. Met betrekking tot de ontzetting of het ontslag van de president en het vaste lid uit hun ambt in de militaire rechterlijke macht gelden de bepalingen van de Wet R.O. In verband met de fysieke eisen welke onder oorlogsomstandigheden aan de krijgsmacht worden gesteld, moet evenwel aan de medische ontslaggrond een bijzondere inhoud worden gegeven.

i. Met betrekking tot de schorsing van de president of het vaste lid in zijn bediening gelden de bepalingen van de Wet R.O., met dien verstande evenwel, dat in oorlogsomstandigheden tevens schorsing moet kunnen plaatsvinden wegens de gronden omschreven in artikel 11, onder 3°, van die wet. Deze bevoegdheid zal derhalve kunnen worden uitgeoefend door de Hoge Raad. In oorlogsomstandigheden kan de bevoegdheid tot schorsing door de Kroon bovendien in handen van een militaire autoriteit worden gelegd. Ook in dat geval blijft de Hoge Raad evenwel bevoegd de schorsing op te heffen.

3. *Het wisselend lid*

a. Bij elke krijgsraad wordt een aantal militairen benoemd als wisselend lid van die krijgsraad.

b. Deze benoeming geschiedt door de Kroon op voordracht van de Ministers van Justitie en van Defensie voor de duur van een nader te bepalen aantal jaren. Bij een tijdelijke krijgsraad geschiedt deze benoeming voor de duur dat die krijgsraad functioneert, doch niet langer dan voor een nader te bepalen aantal jaren.

c. De benoeming van een wisselend lid kan bij meer dan één krijgsraad plaatsvinden.

d. Tot wisselend lid kunnen niet worden benoemd:
– militairen die de leeftijd van 25 jaar nog niet hebben bereikt;
– militairen van het wapen der Koninklijke Marechaussee.

Bij de benoeming wordt mede in aanmerking genomen de mate waarin betrokkenen over militaire ervaring een juridisch inzicht beschikken.

De bedoelde leden van de militaire kamer zijn lid van de rechterlijke macht. Op hen zijn de bepalingen van de Wet R.O. van toepassing. De invloed van fysieke eisen op hun aanwijzing zullen hun weerslag vinden in het eerder genoemde reglement voor de militaire kamer (artikel 7, tweede lid).

Ten aanzien van de invloed van deze eisen op de benoeming van tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbank zij erop gewezen dat in de toelichting op artikel 12 van het ontwerp van de Wet militaire strafrechtspraak is gesteld dat de rechters die voor een benoeming tot lid van de mobiele rechtbank in aanmerking komen, zullen worden gekozen uit die personen die daadwerkelijk militaire ervaring hebben en reserve-officier zijn. Daarin is het voldoen aan zekere fysieke eisen impliciet opgenomen.

Gelet op conclusie I is het ongewenst dat de rechtspositie van rechters die zijn aangewezen tot lid van de militaire kamers anders is dan die van hun collegae, die lid zijn van enige andere kamer bij hetzelfde gerecht.

Ten aanzien van de tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbanken zijn geen afwijkingen van de regels van de Wet R.O. nodig.

Artikel 6, eerste lid, bepaalt dat zoveel militaire leden van de militaire kamer worden benoemd als door de Kroon dienstig wordt geoordeeld.

Voor de mobiele rechtbank geldt, mutatis, hetzelfde (artikel 12, vierde lid).

De benoeming van militaire leden van de militaire kamer geschiedt door de Kroon op voordracht van de Ministers van Justitie en van Defensie voor de duur van vier jaren. Zij zijn eenmaal herbenoembaar (zie artikel 6, eerste en derde lid).

De benoeming van niet tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbank is niet aan een bepaalde termijn gebonden. Zie de opmerking bij conclusie II.2.d.

Of een militair lid van de militaire kamer van een arrondissementsrechtbank in een gelijke functie bij een andere arrondissementsrechtbank of tot lid van een mobiele rechtbank kan worden benoemd behoeft niet in de wet te worden geregeld. Dit is een zaak van concreet benoemingsbeleid.

Aan deze conclusie is ten aanzien van militaire leden van de militaire kamer en ten aanzien van niet tot de rechterlijke macht behorende leden van de mobiele rechtbank voldaan in artikel 6, tweede lid, resp. artikel 12, derde lid. De mate waarin de te benoemen leden als vorenbenoemd beschikken over militaire ervaring is een speciale verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie bij de voordracht tot de benoeming.

Met betrekking tot het juridisch inzicht van de te benoemen leden wordt verwezen naar artikel 6, tweede lid, resp. artikel 12, derde lid, inzake het voldoen aan de eis omschreven in artikel 48, eerste lid, Wet RO.

4. De enkelvoudige kamer

De Kroon zal de bevoegdheid krijgen om zowel gedurende oorlogstijd als vreedetijd bij een kriegsraad voor de vereenvoudigde behandeling van strafbare feiten een militaire politierechter in te stellen.

5. Opsporing en vervolging

a. De vervolging is in handen van de openbare aanklager. Alvorens een beslissing te nemen omtrent het aanhangig maken ter terechtzitting dan wel omtrent het seponeren van de zaak, treedt hij in overleg met de bevoegde commandant. De zaak wordt ter terechtzitting aanhangig gemaakt indien hetzij de openbare aanklager, hetzij de commandant dit wenst.

b. Indien er samenhang bestaat tussen een strafbaar feit en een disciplinair vergrijp, kan de commandant, zodra de openbare aanklager hem heeft bericht dat hij van vervolging afziet, tot krijgstuchtelijke afdoening van het disciplinair vergrijp overgaan.

c. Wordt een door een militair gepleegd strafbaar feit, dat tot de rechtsmacht van de militaire rechter behoort, niet vervolgd, dan kan de belanghebbende, behalve wanneer het feit een schending inhoudt van een norm welke dient voor de bescherming van de krijgsmacht als zodanig, daarover beklag doen bij het Hoog Militair Gerechtshof.

d. Er is een afzonderlijk militair opsporingsapparaat.

e. Zowel de openbare aanklager als de militaire commandant kan het militaire opsporingsapparaat in beweging zetten.

f. Onverminderd de bevoegdheid van de commandant of van het militaire opsporingsapparaat om in dringende gevallen in afwachting van een nadere beslissing van de openbare aanklager de nodige maatregelen te treffen, berust de beslissing inzake de toepassing van processuele dwangmiddelen bij de openbare aanklager.

Aan deze conclusie is gevolg gegeven in artikel 3, derde lid. Met betrekking tot de instelling van enkelvoudige kamers bij een mobiele rechtbank is de beslissing aan de voorzitter gelaten.

In de reeds ingediende wetsvoorstellen met betrekking tot de herziening van het militair straf- en tuchtrecht is voorzien in een strikte scheiding tussen de afdoening van schendingen van de gedragsregels van het tuchtrecht en de vervolging en berechting van strafbare feiten. De afdoening van de inbreuken op het tuchtrecht is overgelaten aan de commandant; de afdoening van strafbare feiten behoort te geschieden door het openbaar ministerie en de strafrechter.

Deze scheiding heeft tot gevolg dat er voor een bevoegdheid zoals thans aan de commanderende generaal resp. vlootvoogd is toebedeeld en in deze conclusie – zij het op andere wijze – is gehandhaafd, geen plaats meer is. Het openbaar ministerie zal zelfstandig over de vervolging van strafbare feiten beslissen.

Ten gevolge van de bij de bespreking van de vorige conclusie genoemde scheiding tussen het tuchtrecht en het strafrecht is er voor een formele regel als in deze conclusie bedoeld geen plaats. Uiteraard kan in gevallen als deze wel altijd overleg plaatsvinden.

Omdat in het algemeen op de militaire strafrecht-spraak het Wetboek van Strafvordering van toepassing is, kan de belanghebbende gebruik maken van het klachtrecht van artikel 12 WB. Sv. De behandeling van de klacht zal op grond van artikel 9, derde lid, geschieden door de militaire kamer van het gerechtshof.

De huidige positie van de Koninklijke marechaussee met betrekking tot de politietaak ten behoeve van de krijgsmacht blijft gehandhaafd. Deze politietaak, voor zover zij betreft de opsporing van strafbare feiten, wordt uitgeoefend onder leiding van het openbaar ministerie.

Verwezen wordt naar het gestelde bij conclusie III, 5.a.

Ingevolge artikel 162 Wb. Sv. is de commandant die in de uitoefening van zijn functie kennis krijgt van een strafbaar feit, verplicht daarvan overwijd aangifte te doen, met afgifte van de tot de zaak betrekkelijke stukken, aan aan de officier van justitie of een zijner hulpofficieren. Zie ook artikel 77 van het ingediende ontwerp van de Wet militair tuchtrecht.

6. De openbare aanklager

a. De openbare aanklager bij de krijgsraad is een burgerrechtsgelerde die tevens lid is van het openbaar ministerie bij een burgerlijk gerecht. Hij blijft naar mogelijkheid deelnemen aan de werkzaamheden van dat gerecht. Bij het bereiken van de leeftijd van 60 jaar wordt ontslag als openbaar aanklager verleend. Bij een krijgsraad kan meer dan één openbaar aanklager worden benoemd.

b. De openbare aanklager dient over militaire ervaring te beschikken.

c. Zijn benoeming geschiedt door de Kroon, met dien verstande evenwel, dat de Kroon deze benoeming in oorlogsomstandigheden kan opdragen aan een militaire autoriteit.

d. Voor zover de taakvervulling van de openbare aanklager zulks vordert kunnen onder oorlogsomstandigheden, alsmede in vreedstijd buiten het grondgebied van het Koninkrijk, aan diens burgerstatus een aantal zijn positie als magistraat niet rakende militaire elementen worden verbonden.

7. De secretaris

a. De secretaris en de substituut-secretaris van de krijgsraad zijn door de Kroon benoemde militairen-jurist. De waarnemend-secretaris wordt door de Minister van Defensie benoemd en behoeft geen jurist te zijn.

b. In oorlogsomstandigheden kunnen de benoemingen bedoeld onder a, aan een militaire autoriteit worden opgedragen.

8. De relatie krijgsraad–krijgsmachtdeel

Met het oog op de inbreng van specifieke militaire kennis is het gewenst dat bij de aanwijzing van het wisselend lid van de krijgsraad, dat aan de behandeling van een strafzaak zal deelnemen, rekening wordt gehouden met het deel van de krijgsmacht waartoe de verdachte behoort.

IV. Rechtsmiddelen in de militaire strafrechtspleging

1. Verzet

In een instructie zal de procedure worden voorgescreven welke de commandant daarbij dient te volgen.

De functie van openbaar aanklager wordt uitgeoefend door de officier van justitie bij de arrondissementsrechtbank aangewezen op grond van artikel 3. Zie de memorie van toelichting, deel II, bij hoofdstuk II, onder A, 3. Voor wat betreft deze functionarissen bij de mobiele rechtbanken wordt verwezen naar artikel 14.

Dit vereiste behoeft niet te worden opgenomen in de wet maar kan worden gerealiseerd in het benoemingsbeleid.

Voor wat betreft het openbaar ministerie bij de mobiele rechtbank wordt verwezen naar artikel 14.

Voor de leden van het openbaar ministerie bij de mobiele rechtbank geldt mutatis mutandis hetgeen bij conclusie III.2.g is gesteld. Verwezen zij tevens naar de toelichting op artikel 14, eerste lid.

Zie de memorie van toelichting, deel II, bij hoofdstuk II, onder A, 3. Voor wat betreft de griffie bij de mobiele rechtbanken wordt verwezen naar artikel 15.

Verwezen zij naar artikel 15, tweede lid, jo. artikel 14, tweede lid.

Verwezen zij naar artikel 5, eerste lid, tweede volzin, en artikel 10, eerste lid, tweede volzin.

Mede als uitvloeisel van conclusie I geldt in het algemeen voor alle conclusies onder IV dat het bepaalde in het Wetboek van Strafvordering ook met betrekking tot de rechtsmiddelen in principe van overeenkomstige toepassing is.

a. Bij de berechting is de tegenwoordigheid van de verdachte ter terechtzitting, tenzij de rechter anders beveelt, niet vereist.

b. Het rechtsmiddel van verzet moet worden ingevoerd.

2. Hoger beroep

Het rechtsmiddel van hoger beroep wordt op de huidige voet in de militaire rechtspleging ingevoerd.

3. Cassatie

a. Tegen uitspraken van het Hoog Militair Gerechtshof dient het rechtsmiddel van cassatie bij de Hoge Raad open te staan.

b. De Kroon dient bevoegd te zijn onder feitelijke oorlogsomstandigheden de mogelijkheid van cassatie uit te sluiten of te beperken.

c. In geval van vernietiging dient de Hoge Raad, als hij niet ten principale recht doet, de zaak terug te verwijzen naar het Hoog Militair Gerechtshof.

4. Cassatie in het belang der wet

Het rechtsmiddel van cassatie in het belang der wet dient in het militaire strafproces te worden ingevoerd.

5. Herziening

a. Het bijzondere rechtsmiddel van herziening zal in het militaire strafproces op dezelfde voet worden ingevoerd als in het Wetboek van Strafvordering. De beslissing over aanvragen om herziening van een vonnis van de militaire rechter komt derhalve in de handen van de Hoge Raad.

b. In geval van conflict van rechtspraak tussen een burgerlijke en een militaire rechter zullen de zaken worden verwezen naar een burgerlijk gerechtshof. In geval van conflict van rechtspraak tussen militaire rechters zullen de zaken worden verwezen naar het Hoog Militair Gerechtshof.

c. In geval van een novum zal de zaak worden verwezen naar het Hoog Militair Gerechtshof.

De artikelen 38 en 39 geven een speciale voorziening voor gevallen waarin de Hoge Raad een zaak moet terug verwijzen naar hetzelfde gerechtshof, dat al kennis van de zaak heeft genomen.

Voorts kan in geval van oorlog, oorlogsgevaar of daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden het bepaalde in de Noodwet rechtspleging met betrekking tot de rechtsmiddelen ook op de militaire strafrechtspraak van toepassing zijn met uitzondering van de mobiele rechtbank. Daarvoor gelden soortgelijke bepalingen (zie artikel 47).

Een speciale regeling met betrekking tot de doodstraf is niet meer nodig, omdat deze wordt afgeschaft.

De rechtsmiddelen van cassatie, cassatie in het belang der wet en herziening die overigens reeds in het thans nog geldende militair strafprocesrecht zijn ingevoerd (Rijkswet van 22 februari 1979, Sbt. 69), zijn door de toepasselijkheid van de regeling van het Wetboek van Strafvordering op militaire zaken impliciet in het ontwerp van Wet militaire strafrechtspraak opgenomen.

6. *Fiat executie*

a. De regeling van het fiat executie zal vervallen.

b. De tenuitvoerlegging van een vonnis, houdende veroordeling tot de doodstraf, wordt, in geval tegen dat vonnis geen hoger beroep open staat, van rechtswege opgeschort ten einde de Kroon in de gelegenheid te stellen van haar gratierecht ambtshalve gebruik te maken.

c. In de gevallen waarin de Kroon het hoger beroep heeft uitgesloten en niet de doodstraf is uitgesproken, heeft een gratieverzoek van rechtswege geen opschortende werking.

d. In de militaire rechtspleging wordt het buitengewone middel van bijzondere beroep ingevoerd. Dit rechtsmiddel kan door de veroordeelde tegen vonnissen, waarvan geen hoger beroep openstaat, worden aangewend zodra de bijzondere omstandigheden, welke aanleiding waren voor de uitsluiting van het hoger beroep, hebben opgehouden te bestaan.

e. De hernieuwde behandeling op grond van een verzoek tot bijzonder beroep geschiedt door het Hoog Militair Gerechtshof. Dit college neemt ten aanzien van deze taak dezelfde beslissing als zou de behandeling een uitsluitend door de veroordeelde ingesteld hoger beroep betreffen.

V. Samenstelling van het (Hoog) Militair Gerechtshof

a. Het Hoog Militair Gerechtshof spreekt recht met een president en vier raadsheren.

b. De president en de twee raadsheren worden benoemd uit de met rechtspraak belaste leden of plaatsvervangende leden van de gewone rechterlijke macht en blijven daarvan deel uitmaken. Bij de vervulling van deze functies wordt rekening gehouden met de mate, waarin de beschikbare kandidaten over militaire ervaring beschikken.

c. De beide overige raadsheren komen voort uit de kring van hoge officieren, die bij voorbeeld in een commando verantwoordelijkheid hebben gedragen voor de handhaving van de krijgstuicht. Een van deze beide raadsheren dient afkomstig te zijn uit het deel van de krijgsmacht waartoe de verdachte behoort.

d. De president en de raadsheren van het hof hebben de status van voor het leven benoemde onafhankelijke rechters. Hun wordt bij het bereiken van de leeftijd van 70 jaar ontslag verleend, met dien verstande dat voor de militaire raadsheren de leeftijds-grens lager kan worden gesteld.

Conclusie I heeft mede tot gevolg dat het Hoog Militair Gerechtshof wordt opgeheven; zijn taak wordt overgenomen door de militaire kamer van een gerechtshof.

Artikel 10, eerste lid, bepaalt dat die kamer zitting houdt en beslist met drie leden, van wie twee, onder wie de voorzitter, lid zijn van het gerechtshof en een militair lid dat niet tot de rechterlijke macht behoort.

De voorzitter en het andere niet-militaire lid worden aangewezen uit de leden van het gerechtshof. Bij de aanwijzing zal rekening worden gehouden met hun militaire ervaring.

Het militair lid – er zal in elk geval van elk krijgsmachtdeel één worden benoemd – zal tenminste de rang van kapitein ter zee of kolonel bekleden en tevens juridische kennis moeten bezitten. Verwezen wordt naar de toelichting op artikel 10, derde lid.

Voor de niet-militaire leden gelden geen afwijkende bepalingen. Het militair lid wordt voor een bepaalde tijd benoemd en blijft een functie bekleden in de krijgsmacht. Zie artikel 10, tweede en vierde lid, en de toelichting daarop.

e. De conclusies vervat in III sub 2h en i zijn van overeenkomstige toepassing.

f. De personele unie tussen de ambten van de advocaat-fiscaal en de procureur-generaal bij het gerechtshof te 's-Gravenhage wordt gehandhaafd.

g. De personele unie tussen de ambten van griffier bij het Hoog Militair Gerechtshof en griffier bij het gerechtshof te 's-Gravenhage wordt gehandhaafd.

Verwezen wordt naar het gestelde bij de bedoelde conclusies.

De procureur-generaal bij het nog aan te wijzen gerechtshof zal als zodanig in de militaire strafrechtspraak optreden. Verwezen wordt voorts naar de toelichting op artikel 9, eerste lid.

Ook de griffier bij het aangewezen gerechtshof zal als zodanig in de militaire strafrechtspraak functioneren.